

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De Disparitate Cultûs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

Et sub Comparativo communiter accipitur) imò etiam absolutè tutius esse, ante lapsum biennii contrahere matrimonium & postea, si Religionem firmiter elegerit, eam ingredi,

38. Eòdem modò, qui post sponsalia sponsam deslorasset, ad hanc gravi infamiam liberandam & legitimandam prolem matrimonium prius contrahere teneri: & postea primùm propositum Religionis exequi posse, cum *cit. Sanchez disp. 45. n. 3. docent Palao Tract. 28. disp. 1. p. 18. n. 9. & cit. Perez f. 4. n. 5.* licet enim Religionem ingredi volenti non obstant sponsalia etiam jurata, ei tamen obstant gravis injuria & damnum proximi, quod ex æquitate naturali prius refarciendum est, quàm Deo facta promissio, eique se consecrandi propositum sui traditione adimpleatur.

ARTICULUS III.

De Disparitate Cultus.

SUMMARIUM.

- 39. *Fideli Conjugium cum Infideli illicitum:*
- 40. *Imò irritum est:*
- 41. *Non quidem Naturali aut Divino,*
- 42. *Sed Ecclesiastico Jure,*
- 43. *Antiqua Consuetudine firmatò:*
- 44. *SS. Monica & Clotildis conjugio non obstantibus.*
- 45. *A Catholico cum Hæresico initum hodie valet.*
- 46. *Olim probabiliter nullum,*
- 47. *Et ferè semper illicitum fuit;*
- 48. *Propter varia incommoda,*
- 49. *Ex eo plerumque tismenda.*

39. Sicut professionis Religiosæ & sacræ Ordinationis reverentiâ, hæc aut illâ cultui ac servitio Divino perpetuò mancipati cum quibuscunque, sic favore Religionis ac Fidei Christianæ cum iis, qui foris & disparis Cultus sunt, cum Paganis scilicet, Judæis ac Saracenis nuptiale fœdus & individua vitæ societatem contrahere prohibentur Fideles, qui Ecclesiam per Baptismi januam aliquando sunt ingressi, *can. Cave 15. junctâ Glosâ V. Si Christiana & can. Non oportet, 28. q. 1.* Idque jam ab Apostolo 2. Corinth. *cap. 6. v. 14.* quò locò *Nolite, inquit, jugum ducere,* hoc est, Conjugium inire, *cum infidelibus,* ut textum istum explicat S. Hieronymus *Lib. 1. Adversus Jovianum:* & 1. Corinth. *cap. 7. v. 29. Mulier,* inquit, *si dormierit vir ejus, cui vult nubat, tantùm in Domino:* quæ postrema verba, de matrimonio cum fideli ineundo, cum S. Hieronymo *ibid.* & Tertulliano *Lib. 2. ad Uxorem,* intelligit Cajetanus in *cit. cap. 7.* Ratio prohibitionis est; quia matrimoniò cum infideli inito, imprimis conjux fidelis, non solum à Christianæ pietatis officiis abstrahitur: sed insuper exponitur periculo perversionis & lapsus in Infidelitatem, *S. Verùm hoc post can. Judæi. q. 1. cit. cum Salomone, Regū sapientissimo simul Religiosissimòq; Mulierum alienigenarum amoribus & illecebris adeò dementato; ut vera & avitâ Religione desertâ ad Idolorum cultum pertraheretur, 3. Regum cap. 11. v. 4.* Deinde ipsa etiam proles adducitur in pravæ educationis & perversionis discrimen manifestum.

40. Neque prohibitum duntaxat, sed irritum etiam est conjugium, quod fidelis contrahit cum infideli, hoc est, Judæo aut Pagano, sive quâcunque personâ non baptizatâ, ex mente omnium

Z 2 utrius-

41. utriusque sacrae Scientiæ DD. Non quidem Jure Naturali; quia aliàs à Patriarchis Jacob cum Lia & Rachele, filiabus Laban, Genes. cap. 29. v. 24. & 28. à Joseph cum Ægyptia Putipharis filia, Genes. cap. 41. v. 45. à Moysè cum Sēphora filia sacerdotis Madian, Exodi cap. 2. v. 22. ab Esthere cum Assuero, Esther cap. 2. v. 17. à Salomone cum filia Pharaonis 3. Reg. cap. 3. v. 1. &c. inita conjugia irrita fuissent. Neque etiam Divinò novæ Legis Christianos obligantis, arg. c. *Translato* 3. de *Constitut.* quia à Christo Domino matrimonii antè validi contractus non irritatus aut immutatus, sed ad dignitatem tantùm Sacramenti elevatus est. Sed solum Ecclesiasticò Concilii Niceni *can. 67. & can. 69.* Christianum nubentem infideli, perinde ut eum, qui duas uxores accepit, punientis, neque admittentis ad pœnitentiam, nisi reliquerit infidelem: sicut, qui duas uxores accepit, ad eam tum demum admittitur, cum dimiserit secundam; juxta Responsum Nicolai I. *ad Consulta Bulgar. cap. 5.* Pontius *Lib. 7. de Matrim. cap. 47. n. 5.*
43. Idem, cessante etiam Jure scripto, satis constaret ex continuo & antiquissimo usu, seu praxi Ecclesiæ, Cultus seu Religionis disparitatē impedimentis matrimonium dirimentibus accensente, Gutierrez *de Matrim. cap. 104. n. 1.* & Sanchez *Lib. 7. de Matrim. disp. 11. n. 8.*
44. Neque obstat, quòd SS. Monica & Clotildis fœminæ Christianæ, conjugia inierint cum Paganis: illa quidem cum Patritio: ista verò cum Clodovæo Rege Francorum, testibus S. Augustino *Confess. Lib. 8. cap. 9.* & Gregorio Turonensi *Lib. 2. cap. 28.* Non, inquam; hæc exempla obstant; quia imprimis à S. Monica & cæteris Africanis legem

Ecclesiasticam ejusmodi conjugia irritantem, eò tempore satis probabiliter ignoratam, colligitur ex postulato PP. Concilii Carthaginensis, cui S. Augustinus, ejus sanctæ & Patritii filius jam Episcopus interfuit, à Cœlestino Papa petentium, sibi communicari veros Canones Concilii Niceni: quorum nonnisi viginti & unus ipsis noti erant, ut eruditè ostendit *cit. Pontius n. 7.* Deinde quia; ut idem notat, credibile est, à Religiosissimis illis fœminis id factum ex speciali revelatione Divina, aut dispensatione Episcoporum permittentium, aut tolerantium ejusmodi conjugia; quæ suo tempore admodum frequentia fuisset, testes omni exceptione majores ex SS. PP. sunt Hieronymus *Lib. 1. Contra Jovianum* & S. Augustinus *Lib. de Fide & Operibus cap. 9.*

Dubium est de conjugio Fideles cum Hæretico vel Apostata: quod pro irritato habent Glossa *in c. fin. V. Contra Substantiam*, de *Condit. apposit.* Hostiensis & Anchoranus *in c. Proposuit 2. de Conjug. servor. n. 1.* & Lud. Carerius *de Hæreticia n. 157.* cum propter *can. 72.* Synodi generalis in Trullo, ejusmodi conjugium disertè habentis pro nullo, & tanquam nefarium dissolvi jubentis: tum verò; quòd sit contra interdictum & ordinationem Concilii Agathensis, relati *can. Non oportet 17.* atque etiam *can. Cave 28. q. 1.* conjugia autem, & universum omnia, quæ contra Ecclesiæ interdictum & ordinationem fiunt, rata non sint habenda, per textus §. *Videtur*, post *can. 1. causa 35. q. 6.* & Reg. *Quæ contra jus 64. in 6.* & arg. l. *Non dubium §. C. de LL.*

Nihilominus ejusmodi conjugium hodie saltem subsistere, cum SS. DD. Angelico & Seraphico *in 4. disp. 39. q. 6. art. 1.* cæteri T. T. & cum Panormit. *in c. fin.*

c. fin. cit. n. 5. Franco in c. Decrevit 14. de Hæreticis in 6. Navarro Manual. cap. 22. n. 49. & Covarruvia de Sponsal. p. 2. cap. 6. §. 11. n. 4. cæteri sacrorum Canonum Interpp. & DD. magno consensu defendunt & desumunt ex c. Decrevit cit. ubi Hæretico scienter nubens solummodo dote privatur: & ex praxi Ecclesiæ Catholicæ, ejusmodi matrimonia contrahi quidem prohibentis, sed contracta sustinentis.

In contrarium allata facile diluuntur; quia imprimis, *can. 72. cit.* & alios in Trullo editos Canones, non Authenticos: imò non à memorata Synodo, sed, ità jam dissolutà, à quibusdam Episcopis editos, & à Sergio ejus temporis summo Pontifice apertè reprobatos, perhibent Beda *Lib. de 6. Ætat. in Justiniano, Paulus Diaconus Lib. 8. de Reb. Roman. cap. 9. & latè ostendit Bellarminus Lib. 1. de Concil. cap. 7. & alii apud Barbosam in* 46. *can. Sextam 5. dist. 16. n. 3. & 4.* Deinde; quia licet, ut non minùs probabiliter aliqui cum Gratiano *can. cit. & can. Habeo 6. dist. cit.* volunt, non supposititius, sed authenticus sit; ac proinde conjugium à fideli cum Hæretico, sicut cum Pagano, initum irritum aliquando fuisset, ut *cap. cit. n. 11.* Pontius suspicatur: cum Hæretico tamen initi irritatio consuetudine sublata, & ejusmodi conjugium hodiè validum esset, permanente nullitate ejus, quod initur cum Pagano vel Judæo, ut idem docet *l. cit.* Et demum; quia juxta reliquos textus *cit.* ea, quæ contra Jus & Ecclesiæ ordinationem fiunt, pro irritis habenda solummodo sunt, quando Jus actui formam præscribit, aut actum eò prohibitum irritari ex ejus contextu, sine &c. constat: non ex eo solùm, quòd prohibeantur; aliàs enim nulli actus Jurè prohibiti validi forent, contra apertòs textus *c. Ad Apostolicam 16. ibi Multa*

fieri prohibentur, quæ, si facta fuerint, roboris tenent firmitatem, de Regul. &c. Unic. de Voto in 6. Palao Tract. 3. disp. 2. p. 8. n. 2.

Illicita autem fidelium cum Hæreticis conjugia esse, patet ex Concilio Illiberitano *can. 16.* Laodicensi sub Sylvestro *cap. 10. & 13.* Carthaginensi III. *cap. 12.* Chalcedonensi *art. 15. cap. 14. à est. Pontio cap. 46. n. 7. & Agathensi can. Non oportet 28. q. 1. relatis & ex c. Decrevit cit.* cujus argumentò à contrario ductò ipsòque ejus textu insinuatò, mulierum Hæreticis scienter nuptiarum dotes confiscantur, Barbofa *in c. cit. n. 8.* 47.

Quod licet omnino verum sit, quoties subest periculum perversionis Catholicæ, malæ educationis prolis, rixosæ cohabitationis, aut repudii ab hæretico faciendi, vel scandali fidelium; quia hujusmodi periculum vitandum dicitur lex Naturalis: casu tamen, quò ejusmodi damnorum incommodorùmque, & præfertim spiritualis ruina tam conjugis Catholicæ, quàm prolium ex matrimonio suscipiendarum, periculum non est: ut in Germania nostra, aliisque Septentrionalibus provinciis, in quibus Hæretici tolerantur & Catholicis permixti degunt, aliquando contingit, his conjugia cum illis aliquando licita esse, existimant Guttierrez *de Matrim. cap. 104. n. 7. & Sanchez Lib. 7. disp. 72. n. 5.* Quorum doctrinam licet Laiman *Lib. 5. Tract. 10. p. 4. cap. 14. n. 2. & Pontius in Appendice, de Matrimonio Catholicæ cum Hæretico cap. 2. n. 11.* non rejiciant, salubriter tamen uterque monet, prædicta pericula & Catholicorum scandalum raro cessare; & propterea in praxi Catholicos ab eiusmodi coniugiis abstinendos: nisi ex iis procreata proles omnes Catholicè educentur, atque insuper Hæretici coniugis convertendi, vel alterius fructus certa aut magna spes foret, 49.